

แนวคิดและวรรณกรรมปริทัศน์

1. แนวคิดของเกี่ยวกับการวัดอัตราการคุ้มครอง

เป็นที่ทราบกันดีว่าการใช้มาตรการภาษีนั้น ก่อให้เกิดผลด้านการคุ้มครองต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศที่ผลิตสินค้าแข่งขันกับการนำเข้า เพราะทำให้ผู้ผลิตภายในประเทศสามารถทำการผลิตหรือขยายการผลิตด้วยต้นทุนที่สูงกว่าต้นทุนที่แท้จริงของสินค้านั้นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการเก็บภาษีเข้าทำให้ผู้ผลิตภายในประเทศสามารถขายสินค้าที่ตนผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น และสามารถทำธุรกิจต่อไปได้ ในระยะแรก คนทั่วไปจะเข้าใจว่าอัตราการคุ้มครองที่ผู้ผลิตได้รับคืออัตราการคุ้มครองตามราคา (Nominal Rates of Protection) เนื่องจากการผลิตสินค้าจำเป็นจะต้องมีการใช้วัตถุดิบในการผลิตซึ่งก็ถูกเก็บภาษีนำเข้าด้วยเช่นกัน จึงทำให้การใช้อัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศจากอัตราภาษีที่ปรากฏนั้นไม่ได้สะท้อนให้เห็นการคุ้มครองที่แท้จริงที่อุตสาหกรรมได้รับ ทำให้ Johnson และ Corden เสนอเหตุผลของการใช้อัตราการคุ้มครองที่แท้จริง (Effective Rates of Protection) หรือ ERP ในการใช้เป็นตัวเครื่องมือในการแสดงให้เห็นถึงระดับของการคุ้มครองที่อุตสาหกรรมได้รับ โดยความคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้โดย Balassa และ Basevi

1.1 อัตราการคุ้มครองตามราคา (Nominal Rates of Protection : NRP)

การบิดเบือนทางการค้า เกิดขึ้นเมื่อราคาเปรียบเทียบภายในประเทศแตกต่างไปจากราคาเปรียบเทียบของตลาดโลก ความแตกต่างกันของราคาทั้งสองนี้อาจเกิดจากการใช้นโยบายภาษีศุลกากรหรือนโยบายที่มีใช้ภาษี ถ้าเป็นกรณีของการใช้นโยบายภาษี ราคาภายในประเทศก็จะแตกต่างจากราคาตลาดโลกเท่ากับภาษีที่เก็บ แต่ถ้าการคุ้มครองที่อุตสาหกรรมได้รับไม่ได้เกิดจากนโยบายภาษี อัตราการคุ้มครองตามราคาจะเท่ากับความแตกต่างของราคาภายในประเทศและราคาตลาดโลกนั่นเอง ทั้งนี้เพราะการแทรกแซงการค้าโดยนโยบายควบคุม เช่น การกำหนดโควตาการนำเข้าส่งออกนั้นมีผลต่อราคาภายในประเทศ ทำนองเดียวกับการใช้นโยบายภาษีศุลกากร การวัดอัตราการคุ้มครองแบบ NRP นี้ไม่ได้มีการพิจารณาผลของการเก็บภาษีต่อต้นทุนการผลิต ค่า NRP ที่ได้ อาจเป็นได้ทั้งค่าบวกและค่าลบ ถ้า NRP มีค่าเป็นบวกแสดงว่าอุตสาหกรรมนั้นได้รับการคุ้มครองจากมาตรการของรัฐ ในทางตรงข้าม ถ้า NRP มีค่าเป็นลบ แสดงว่าอุตสาหกรรมนั้นไม่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐ

1.2 อัตราการคุ้มครองที่แท้จริง (Effective Rates of Protection : ERP)

การพิจารณาอัตราการคุ้มครองตามราคาเป็นการพิจารณาเฉพาะผลของมาตรการต่างๆ ต่อระดับราคาของสินค้าสำเร็จรูปเพียงอย่างเดียว มิได้คำนึงถึงผลของมาตรการต่างๆ ที่มีต่อวัตถุดิบ (inputs) โดยเฉพาะปัจจัยที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งเสียภาษีศุลกากรและภาษีทางอ้อมอื่นๆ ในการนำเข้าปัจจัยการผลิต ภาษีที่เก็บกับวัตถุดิบปัจจัยการผลิตมีส่วนในการเพิ่มต้นทุนการผลิตภายในประเทศให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการพิจารณาอัตราการคุ้มครองที่นอกเหนือจากอัตราการคุ้มครองตามราคา

อัตราการคุ้มครองที่แท้จริงเป็นการเปรียบเทียบมูลค่าเพิ่มต่อหน่วยในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมาจากการใช้มาตรการทางด้านภาษีเปรียบเทียบกับมูลค่าเพิ่มของกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวในกรณีที่ไม่มีการใช้มาตรการทางภาษี หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นเปอร์เซ็นต์ของความแตกต่างระหว่างมูลค่าเพิ่มของสินค้าที่ผลิตภายในประเทศกับมูลค่าเพิ่มของสินค้านิดเดียวกันในตลาดโลก จากความหมายข้างต้น มูลค่าเพิ่มคำนวณได้จากผลผลิตลบด้วยต้นทุนของปัจจัยการผลิตทั้งประเภทที่มีการค้าระหว่างประเทศ (traded inputs) และปัจจัยการผลิตที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศ (nontraded inputs)

การวัดอัตราการคุ้มครองที่แท้จริง มีแนวความคิดที่สำคัญอยู่ 2 แนวความคิด แนวความคิดแรกเป็นของ Balassa และแนวคิดที่สองเป็นของ Corden ความแตกต่างของแนวความคิดทั้งสอง อยู่ตรงที่ Corden พิจารณปัจจัยที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศว่าเหมือนกับปัจจัยการผลิตทั่วไป ในขณะที่ Balassa มิได้คำนึงถึงปัจจัยที่ไม่สามารถค้าระหว่างประเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง สำหรับ Balassa แล้ว อัตราการคุ้มครองของปัจจัยที่ไม่สามารถค้าระหว่างประเทศมีค่าเท่ากับศูนย์นั่นเอง

การคำนวณหามูลค่าเพิ่มตามแนวความคิดของ Balassa เกิดจากมูลค่าของสินค้าที่ผลิตภายในประเทศบวกด้วยมูลค่าของการอุดหนุนลบด้วยมูลค่าของปัจจัยการผลิตประเภทที่มีการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดที่ผลิตได้ภายในประเทศและที่นำเข้าจากต่างประเทศ ขณะที่ การคำนวณหามูลค่าเพิ่มตามแนวคิดของ Corden เกิดจากมูลค่าของสินค้าที่ผลิตภายในประเทศลบด้วยมูลค่าของปัจจัยการผลิตประเภทที่มีการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดที่ผลิตได้ภายในประเทศและจากการนำเข้า ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นถึงอัตราการคุ้มครองที่อุตสาหกรรมประเภทนั้นได้รับ ถ้าอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงมีค่าเป็นบวก แสดงว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครอง ในทางกลับกัน ถ้าอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงเป็นลบแสดงว่าอุตสาหกรรมนั้นไม่ได้รับการคุ้มครอง การที่ ERP มีค่าเป็นลบเกิดขึ้นได้สองกรณี กรณีแรกเกิดจากการที่วัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตชั้นกลางได้รับการคุ้มครองมากจนเป็นเหตุให้ผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายต้องซื้อวัตถุดิบเหล่านั้นมาใช้ในราคาที่สูงกว่าตลาดโลก หรืออีกกรณีคือการผลิตไม่มีประสิทธิภาพทำให้มูลค่าเพิ่มวัดตามราคาตลาดโลกมีค่าติดลบ

วรรณกรรมปริทัศน์

การศึกษาศักยภาพการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทยได้รับความสนใจตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา และมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการ ขอบเขตที่หลากหลายนอกไปตามความสนใจของแต่ละท่าน

การศึกษาศักยภาพการคุ้มครองในประเทศไทยเริ่มศึกษาโดย ไตรรงค์ สุวรรณศิริ (1970)² การศึกษาเรื่องนี้ ไตรรงค์ใช้วิธีการศึกษาตามแนวคิดของ Balassa และ Corden ในส่วนของสัมประสิทธิ์ในการผลิตนั้น ไตรรงค์เลือกใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของประเทศเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์ ด้วยเหตุที่ว่าในขณะนั้นประเทศไทยไม่มีการจัดทำตารางปัจจัย-ผลผลิต และประเทศไทยมีลักษณะการค้าเสรีเหมือนประเทศทั้งสอง ผลการศึกษาของไตรรงค์สรุปได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญคุ้มครองการผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภค รวมทั้งสินค้าชั้นกลาง แต่ก็กีดกันการผลิตสินค้าทุน

งานชิ้นต่อมาถือว่าเป็นงานต้นแบบของการศึกษาศักยภาพการคุ้มครองอุตสาหกรรมในยุคต่อมา ผลงานชิ้นนี้เป็นของณรงค์ชัย อัครเศรณี (1973)³ เมื่อพิจารณางานชิ้นกับงานของไตรรงค์พบว่ามีความต่างกันอยู่อย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก ข้อมูลเกี่ยวกับสัมประสิทธิ์ของปัจจัย-ผลผลิตของณรงค์ชัย ได้จากการสำรวจ และประการที่ 2 มีการนำอัตราแลกเปลี่ยนเข้ามารวมในการคำนวณหาอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงด้วย

การศึกษารองณรงค์ชัยมีจุดประสงค์เพื่อวัดผลของการคุ้มครองต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการวัดอัตราการคุ้มครองโดยณรงค์ชัยเลือกใช้วิธีการศึกษาตามแบบของ Balassa และ Corden โดยแบ่งสินค้าออกเป็น 2 ประเภท คือ ตามทิศทางการค้า (trade orientation) และตามขั้นตอนการผลิตและการใช้ขั้นสุดท้าย (end uses) ผลการศึกษานี้ให้เห็นว่าทศวรรษ 1960 นโยบายของ

²Trairong Suwankiri, "The Structure of Protection and Import Substitution in Thailand, " Master's Thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1970.

³Narongchai Akrasanea, "The Manufacturing Sector in Thailand : A Case Study of Growth , Import Substitution and Effective Protection, 1960-1969," Ph.D. Dissertation, Faculty of Economics, the Johns Hopkins University, 1973.

รัฐมีความโน้มเอียงไปในทางส่งเสริมอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า แต่ก็กีดกันอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

การศึกษาอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมได้ขยายขอบเขตของการศึกษาไปถึงมาตรการการคุ้มครองที่อยู่ในรูปของการส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน อันเป็นที่มาของการศึกษาของรัชชัย ขงกิตติกุล (1973)⁴ ที่ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนปี 2505 กับการคุ้มครองอุตสาหกรรม โดยใช้วิธีการศึกษาเช่นเดียวกับณรงค์ชัย แต่รัชชัยเลือกใช้ตารางปัจจัย-ผลผลิตของประเทศปากีสถานตะวันตกแทนการสำรวจข้อมูล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนปี 2505 กับการคุ้มครองอุตสาหกรรม กล่าวคืออุตสาหกรรมที่มีอัตราการคุ้มครองสูงส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรมที่ใช้ประโยชน์และไม่ใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน ปรากฏว่าอุตสาหกรรมที่ใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมจะมีอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงสูงกว่า

การวัดอัตราการคุ้มครองที่คำนึงถึงเฉพาะมาตรการทางด้านภาษี หรือมาตรการเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียว สามารถชี้ให้เห็นถึงระดับการคุ้มครองที่แต่ละอุตสาหกรรมได้รับ แต่การขยายกรอบการศึกษาให้ครอบคลุมมาตรการช่วยเหลือของรัฐที่ให้แก่ผู้ผลิตมากเพียงใดความถูกต้องของผลการศึกษาการคุ้มครองย่อมเพิ่มขึ้นเท่านั้น ดังนั้น ณรงค์ชัย อัครเศรณี (1975)⁵ จึงได้ศึกษาเรื่องการคุ้มครองอุตสาหกรรมอีกครั้ง โดยมุ่งประเด็นไปที่การวัดอัตราการคุ้มครองและประเมินผลสำเร็จของมาตรการต่างๆ อันประกอบด้วย ระบบภาษีอากร นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการส่งออก ข้อจำกัดและการควบคุมทางการค้า และอุตสาหกรรม การช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อต่อการคุ้มครองอุตสาหกรรม ในช่วง 2513-2517 ผลการศึกษาในครั้งนั้นพบว่า อัตราการคุ้มครองในปี 2517 สูงกว่าปี 2514 ทั้งในรูปของ NRP และ ERP อันเนื่องมาจากการเพิ่มภาษีศุลกากร และความแตกต่างนี้จะลดลงเมื่อพิจารณาในรูปของ Realized NRP, ERP ตามวิธีการวัดของ Balassa แต่เมื่อพิจารณาตามวิธีการวัดของ Corden

⁴Twatchai Yongkittikul, "Trade and Development in Thailand : An Analysis of the Industrial Promotion Act Using Effective Rates of Protection and Linkage Criteria," Ph.d. Dissertation, University of Illinois, 1973.

⁵Narongchai Akrasanee, "The Structure of Effective Protection in Thailand : A Study of Industrial and Trade Policies in The Early 1970," 1975. (Mimeographed)

พบว่า อุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีมูลค่าเพิ่มในตลาดโลกเป็นบวก ซึ่งแสดงถึงควมมีประสิทธิภาพของอุตสาหกรรม และผลของ NRP และ ERP มีความแตกต่างกันมาก ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเกิดจากความแตกต่างในตัวภาวีสถิตลคจนมาตรการของรัฐ

การเปลี่ยนแปลงภาวีสถิตลคจนในแต่ละครั้งเป็นตวัจุดประกายทางการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้บครองของอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับ Pairot Wongwutiwat (1975)⁶ สนใจศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้บครองอุตสาหกรรมในช่วง 2507-2517 ด้วยเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาวีสถิตลคจนมากในช่วงดังกล่าว งานชิ้นนี้มีความต่างจากงานชิ้นอื่นๆ ในประเด็นของวิธีการศึกษาที่เปลี่ยนจากการศึกษารายปีมาเป็นการศึกษาในแต่ละช่วงเวลา สำหรับเวลาที่เลือกศึกษาอยู่ระหว่างปี 2507-2521 โดยปี 2507, 2514 และ 2517 เป็นปีที่ไพโรจน์เลือกศึกษาอัตราการค้บครองโดยใช้วิธีการศึกษาเช่นเดียวกับณรงศ์ชัย

สำหรับผลการศึกษายัตราการค้บครองของอุตสาหกรรมจำนวน 58 อุตสาหกรรม ในปี 2507 ค่าที่ได้จากการคำนวณยัตราการค้บครองมีค่าติดลบ หรือมีค่าค่อนข้างต่ำในอุตสาหกรรมส่งออก แสดงว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับการค้บครองจากรัฐบาล ในขณะที่อุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้ามีค่า NRP และ ERP ค่อนข้างสูงซึ่งแสดงว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการค้บครองจากรัฐซึ่งสอดคล้องกับงานที่ได้ศึกษามาแล้ว ส่วนในปี 2514 ปรากฏว่าค่า ERP สูงกว่าปี 2507 ค่าที่ได้แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าบริโภคแต่ก็ถกกันอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารมากกว่าในปี 2507 ส่วนผลในปี 2514 มีค่าเหมือนสองช่วงที่ผ่านมา แต่ค่า NRP และ ERP ในช่วงนี้มีค่าสูงกว่าช่วงแรกขึ้นเนื่องมาจากการเพิ่มภาวีสถิตลคจน สำหรับในปี 2517 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการศึกษา พบว่า NRP มีค่าน้อยกว่าปี 2514

มาตรการต่างๆที่รัฐใช้เพื่อส่งเสริมการผลิตนั้นมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจผลิต และมีผลต่อรูปแบบของการจัดสรรปัจจัยการผลิตอย่างน้อยเพียงใดเป็นที่ยมาของการศึกษาของไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล (1975)⁷ ที่ต้องการประเมินผลของนโยบายของรัฐบาลต่อการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมรวมทั้งต้องการ

⁶Pairote Wongwutiwat, "The Structure of Differential Incentives in the Manufacturing Sector," Master's Thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1975.

⁷Paitoon Wiboonchutikul, "Protection and Resource Allocation : A Study on Employment Effects of Differential Incentives in Thailand, " Master's Thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1975.

พยากรณ์ผลของนโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรมที่มีผลต่อรูปแบบของการผลิต (technique of production) หรือความเข้มข้นของการใช้ปัจจัยการผลิต (factor intensity) และส่วนประกอบของผลผลิตในแต่ละภาคอุตสาหกรรม

ผลการศึกษาของไพฑูริย์ พบว่า การออกกฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำ เป็นสาเหตุให้ราคาของแรงงานสูงกว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสของสังคม ในขณะที่การยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าทุน (capital goods) มีผลทำให้ราคาของสินค้าทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้การศึกษาความยืดหยุ่นของการทดแทนกันระหว่างปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุน พบว่ามีค่าไม่เท่ากับศูนย์ แสดงว่า เกิดการบิดเบือนของราคาปัจจัยการผลิต ซึ่งนำไปสู่การผลิตแบบใช้ปัจจัยทุนเข้มข้น (capital intensive) ซึ่งถ้าสามารถลดหรือจำกัดการบิดเบือนของราคาปัจจัยการผลิตได้จะมีผลทำให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการคุ้มครอง (level of protection) กับขนาดความเข้มข้นของการใช้ปัจจัยทุน (capital intensive) ภายใต้อัตราสมมุติที่ว่า อุตสาหกรรมที่ใช้ปัจจัยทุนเข้มข้นเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูง การศึกษาได้ใช้มูลค่าเพิ่มต่อหน่วยของแรงงาน และ ERP_p เป็นเครื่องชี้ความเข้มข้นของการใช้ปัจจัยและขนาดของการคุ้มครอง จากผลการศึกษาของไพฑูริย์ที่ได้ไม่อาจยืนยันได้ว่าอุตสาหกรรมที่ใช้ปัจจัยทุนเข้มข้นเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูง

งานในลำดับต่อมาเป็นงานของบุปผา ต้นตระกูล (2522)^๑ ทำการวัดอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมใน ปี 2518 อันเนื่องมาจากเกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีศุลกากร และนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมว่าจะมีผลต่อโครงสร้างการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือไม่ และการคุ้มครองมีขนาดเท่าใด ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มาตรการต่างๆที่รัฐใช้คุ้มครองอุตสาหกรรมนั้นสร้างผลประโยชน์ให้กับอุตสาหกรรมภายในประเทศมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น แต่อุตสาหกรรมส่งออกเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น สำหรับค่าของอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงภายหลังจากการปรับด้วยอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงก็ยังคงผลเหมือนกับกรณีที่ใช้อัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบัน ในขณะที่อัตราการคุ้มครองตามราคาที่แท้จริงไม่สามารถให้ข้อยุติได้ว่า อุตสาหกรรมประเภทใดได้รับผลประโยชน์มากกว่ากัน

^๑ บุปผา ต้นตระกูล, "โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย," วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

ต่อนั้นนับพบ ได้พิจารณาโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในช่วง 2507-2518 พบว่า แม้รัฐบาลจะมีนโยบายที่จะให้ความคุ้มครองแก่อุตสาหกรรมภายในประเทศมากที่สุดก็ตาม แต่ผลปรากฏว่าอุตสาหกรรมแข่งขันกับการนำเข้ากลับเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองมากที่สุด ขณะที่อุตสาหกรรมส่งออกจะได้รับการคุ้มครองน้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ

สองทศวรรษของการพัฒนาอุตสาหกรรมนับแต่มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 การดำเนินนโยบายของรัฐเพื่อเร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้นประสบความสำเร็จเพียงใด เป็นคำถามที่หลายฝ่ายต้องการคำตอบ และณรงค์ชัย อัครเศรณี ส่วนวิจัยและวางแผน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2523)⁹ เป็นผู้ที่ทำการศึกษาในเรื่องนี้ เพื่อรายงานภาวะของการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิต นโยบาย ตลอดจนมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลที่มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาออกมาในลักษณะที่ไม่ต่างจากผลการศึกษาของคนอื่นๆ กล่าวคือ อุตสาหกรรมส่งออกยังเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองต่ำกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ พร้อมกันนั้นได้ประเมินนโยบายอุตสาหกรรมที่มีต่อปัญหาทางเศรษฐกิจ อาทิ การจ้างงาน การส่งเสริมอุตสาหกรรม ส่งออก และการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค พบว่านโยบายอุตสาหกรรมไม่ได้สร้างความเสียหายในการใช้ทรัพยากร แต่นโยบายอุตสาหกรรมก็ไม่ได้ก่อให้เกิดการจ้างงานอย่างแท้จริง สำหรับอุตสาหกรรมส่งออกพบว่า แม้ว่านโยบายต่างๆ ให้สิทธิพิเศษสูงขึ้นกว่าเดิมแต่สิทธิพิเศษที่เพิ่มขึ้นไม่จูงใจให้ทำการผลิตเพื่อการส่งออก เนื่องจากสินค้าหลายชนิดการขายในประเทศสามารถทำกำไรสูงกว่า สำหรับการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคพบว่าไม่สัมฤทธิ์ผล

การประเมินผลของการคุ้มครองอุตสาหกรรม นอกจากจะทำให้ทราบถึงสภาพการคุ้มครองของแต่ละอุตสาหกรรมได้ การศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองอุตสาหกรรมยังสามารถใช้เป็นส่วนประกอบของการพิจารณากำหนดนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่นงานของ ณรงค์ชัย อัครเศรณี และศิริกุล จงธนสารสมบัติ (2523)¹⁰ ศึกษาการคุ้มครองและควบคุมอุตสาหกรรม เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง

⁹ณรงค์ชัย อัครเศรณีและส่วนวิจัย และวางแผน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, " การพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย.กรุงเทพมหานคร," 2523.

¹⁰ณรงค์ชัย อัครเศรณีและ ศิริกุล จงธนสารสมบัติ, "การคุ้มครองและการควบคุมอุตสาหกรรม," รายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สมาคมนักวิจัย มหาวิทยาลัยไทย รายงานวิจัย ฉบับที่ 3, 2523

ของการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศในปี 2523 เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในเรื่องของนโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529)

จากการศึกษาการคุ้มครองอุตสาหกรรมจำนวน 92 ประเภท ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างของอัตราการค้าการคุ้มครองอุตสาหกรรมแต่ละประเภท ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาษีได้เอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมต่างกัน กล่าวคือ อุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภคและอุปกรณ์การขนส่งจะได้รับการคุ้มครองจากระบบภาษีมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานที่มีการศึกษามาแล้วแม้ว่าจะอยู่ต่างช่วงเวลานั้นก็ตาม

ส่วนงานของชัยพฤกษ์ ตั้งศิริชัยพงษ์ (2523)¹¹ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของการส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยให้ความสำคัญกับนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมในช่วง 2507-2517 เพื่อสำรวจว่าเท่าที่ผ่านมามีประเทศไทยให้ความสำคัญแก่นโยบายส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า หรืออุตสาหกรรมส่งเสริมการส่งออก และการส่งเสริมอุตสาหกรรมเอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมแต่ละประเภทมากน้อยเพียงใด และเพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอุตสาหกรรมภายหลังการมีมาตรการส่งเสริมการส่งออก ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปี 2507-2517 แม้ว่ารัฐบาลจะประกาศและใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกก็ตามแต่อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองจะเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศเป็นหลัก ในขณะที่อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกจะได้รับการส่งเสริมเป็นอันดับรองลงไป

ในส่วนของการศึกษาอัตราการค้าการคุ้มครอง สินค้าที่ได้รับความสนใจส่วนมากจะเป็นสินค้าอุตสาหกรรม การศึกษาของชวนชัย อัจฉรินทร์และคณะ (1984)¹² ได้ขยายกรอบของการศึกษาออกไป

¹¹ชัยพฤกษ์ ตั้งศิริชัยพงษ์, "โครงสร้างของการส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศไทย:การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมในระหว่างปี พ.ศ.2507-2517," วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

¹²Juanjai Ajanant, Supote Chunanuntatham and Sorrayuth Meenaphant, "Trade and Industrialization of Thailand," Report Prepared for International Development Research Center, March, 1984.

ครอบคลุมทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา ผลของมาตรการ และนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมประเภทต่างๆของรัฐบาล ต่อรูปแบบการจัดสรรทรัพยากรการผลิตในระบบเศรษฐกิจ ในกรณีของ ชวนชัย และคณะผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สินค้าเกษตรส่วนใหญ่ถูกจัดอยู่ในประเภทสินค้าส่งออก และไม่มีการค้าระหว่างประเทศ NRP มีค่าค่อนข้างต่ำ เป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่ให้การสนับสนุนภาคเกษตรเท่าที่ควร สำหรับภาคเหมืองแร่ ได้ข้อสรุปว่าเป็นสินค้าส่งออก ค่า ERP ส่วนใหญ่ติดลบ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายในการเก็บภาษีการผลิตและเก็บภาษีปัจจัยที่นำเข้า ซึ่งแสดงว่ารัฐบาลไม่ให้การสนับสนุนภาคเหมืองแร่เช่นเดียวกับภาคเกษตร ซึ่งตรงข้ามกับอุตสาหกรรมที่มีค่า ERP เป็นบวก ซึ่งแสดงว่ารัฐบาลมีการให้การคุ้มครองในระดับหนึ่ง

นอกจากการคุ้มครองจะมีผลต่อรูปแบบของการผลิตสินค้าแล้ว การคุ้มครองในรูปแบบของการคุ้มครองตามราคา ยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคจากสินค้าที่มีอัตราภาษีสูงไปสู่สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำ สำหรับค่าของ NRP ที่คำนวณได้มีความแตกต่างกันน้อย เนื่องจากราคาสินค้าภายในประเทศกับในตลาดโลกมีความแตกต่างกันน้อย และนโยบายที่รัฐบาลใช้เพื่อแทรกแซงมีผลกระทบน้อยมากต่อระดับราคาสินค้าภายในของผลผลิต

ดาว มงคลสมัย และคณะ (2528)¹³ ทำการศึกษาอัตราการค้าการคุ้มครองอุตสาหกรรม ซึ่งผลที่ได้ยังคงมีลักษณะที่ไม่ต่างจากงานที่ได้มีการศึกษามาแล้ว กล่าวคือ อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าที่แข่งขันกับการนำเข้ายังได้รับความคุ้มครองสูงกว่าอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ไม่พวจะนำมามาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนเข้ามาพิจารณาด้วยหรือไม่ กล่าวโดยสรุปคือ แม้ว่าคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมส่งออกก็ตามแต่มาตรการดังกล่าวมีผลน้อยมากต่อการคุ้มครองอุตสาหกรรม เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้ยังแสดงว่าอุตสาหกรรมแข่งขันกับการนำเข้ายังคงได้รับการ คุ้มครองมากกว่าอุตสาหกรรมส่งออก และเมื่อพิจารณาผลของการคุ้มครองต่อการจัดสรรทรัพยากร พบว่า มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากภาคที่ได้รับการคุ้มครองน้อยไปสู่ภาคที่ได้รับการคุ้มครองสูงโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรประเภทเดียวกัน

¹³ดาว มงคลสมัย, ลมศักดิ์ แต่มีบุญเลิศชัยและสุพจน์ จุฬอนันตรธรรม, "ประสิทธิภาพและผลกระทบต่อรายได้ รัฐบาลของการใช้มาตรการทางการคลังในการส่งเสริมการลงทุน," เศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 3 (มีนาคม 2528) : 39-80.

Charongphob Sussangkran and Shanta Devarajan (1987)¹⁴ จุดประสงค์ของการศึกษา เพื่อต้องการวัดอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมด้วยวิธีการที่ต่างออกไป กล่าวคือในงานชิ้นนี้ ผู้ศึกษาได้นำเอาแบบจำลองการวิเคราะห์ดุลยภาพครอบคลุมทุกส่วน (CGE) ภายใต้ข้อสมมุติที่ว่า สินค้าเข้ากับสินค้าภายในประเทศไม่สามารถทดแทนกันได้โดยสมบูรณ์ และผู้บริโภคเผชิญกับฟังก์ชันอรรถประโยชน์แบบ CES เข้ามาใช้ในการคำนวณอัตราการคุ้มครองเพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากวิธีการ ดังกล่าวกับวิธีการคำนวณของ Ballasa และ Corden

ผลการศึกษ้อัตราการคุ้มครองจากจำนวน 54 สาขาการผลิต พบว่าค่าที่ได้มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ในภาคเหมืองแร่ ตามวิธีการของ Balassa และ Corden ให้ค่า ERP เป็นบวก ขณะที่วิธีการของ CGE ให้ค่าเป็นลบ นอกจากนี้ยังพบว่า การเรียงลำดับของวิธีการทั้งสองแตกต่างกัน ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการคำนวณโดยใช้ CGE มีการคำนึงถึงการทดแทนกันอย่างไม่สมบูรณ์และสัดส่วนของสินค้าเข้าต่อ อุปทานภายในประเทศ

สำหรับผลงานที่จะกล่าวถึงในลำดับต่อมาเป็นของ Paitoon Wiboonchutikul, Rachain Chintayarangsan , Nattapong Thongpakde (1989)¹⁵ เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างภาษีตลอดจนมาตรการต่างๆของรัฐบาลต่อการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ผลที่ได้คือการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษีเป็นผลให้อัตราการคุ้มครองเพิ่มตามไปด้วย และค่าของอัตราการคุ้มครองที่ได้ของอุตสาหกรรมส่งออกยังคงน้อยกว่าอุตสาหกรรมที่แข่งขันกับการนำเข้า ยกเว้นในสินค้าที่ประเทศไทยไม่สามารถผลิตได้ พร้อมกันนั้นผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีการคำนวณค่า NRP ไว้ว่า "การรวมหลายๆสินค้าเข้าไว้ด้วยกันทำให้ค่า NRP ต่ำกว่ากรณีที่แยกเป็นรายสินค้า"

ในกรณีของ ERP ผลที่ได้จากการคำนวณตามวิธีการของ Balassa(2) (หมายถึงการใช้ข้อสมมุติว่าไม่มีการบิดเบือนในผลของมูลค่าเพิ่มในสินค้าที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศ) และ ERP ของ Corden ให้ผลที่เหมือนกับ NRP กล่าวคือสินค้าแข่งขันกับการนำเข้าจะเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มสินค้าส่งออก และสินค้าอื่นๆ แต่เมื่อพิจารณา Balassa (1)

¹⁴Charongphob Sussangkran and Shanta Devarajan, "Effective Rate of Protection when Domestic and Foreign goods are Imperfect Substitutes the cases of Thailand," TDRI, 1987.

¹⁵Paitoon Wiboonchutikul , Rachain Chintayarangsan and Nattapong Thongpakde, "Trade in Manufactured goods and Mineral Products," TDRI, 1989.

(หมายถึงการใช้ข้อสมมุติว่าไม่มีการบิดเบือนในราคาของสินค้าที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศ) จะให้ค่าที่เหมือนกับ Corden เฉพาะในกรณีที่เป็นสินค้าแข่งขันกับการนำเข้า

Sunee Budsayavith (1995)¹⁸ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของภาคอุตสาหกรรมในปี 1975 และ 1985 โดยใช้ NRP ERP และ DRC ในการศึกษา NRP และ ERP นั้นแบ่งสินค้าที่สนใจศึกษาออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือสินค้าส่งออกและสินค้าแข่งขันกับการนำเข้า โดยที่สินค้าส่งออกคือสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากกว่าร้อยละ 5 ของมูลค่าการผลิต ในขณะที่สินค้าแข่งขันกับการนำเข้าเป็นสินค้าที่นำเข้ามากกว่าร้อยละ 5 ของการบริโภคภายในประเทศ NRP คำนวณโดยพิจารณาจากภาชนะนำเข้า ส่งออก และความช่วยเหลือทางการค้า เช่น สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ การคืนภาษีเมื่อส่งออกสินค้า และสิทธิพิเศษที่ได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ทั้งนี้ยกเว้นในกรณีที่มีการควบคุมการค้าซึ่งคำนวณ NRP โดยการเปรียบเทียบราคาในประเทศกับราคาในตลาดโลก NRP ในระดับอุตสาหกรรมจะเป็นค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของ NRP ของสินค้าในอุตสาหกรรมนั้นๆ ตัวถ่วงน้ำหนักใช้มูลค่าการผลิตของสินค้า ณ ราคาตลาดโลก ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านโยบายต่างๆของรัฐบาลให้ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมแข่งขันกับการนำเข้า แต่ไม่เอื้อประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรมส่งออกไม่ว่าจะพิจารณาจากอัตราการค้าหรืออัตราการค้าที่แท้จริง และเมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างการ คุ่มครองในช่วงเวลาที่ศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีนัยสำคัญ

นอกจากการคุ่มครองอุตสาหกรรมจะได้รับความสนใจศึกษาทั้งโครงสร้างอุตสาหกรรมแล้ว อุตสาหกรรมแต่ละประเภทก็ได้รับความสนใจเช่นกัน อาทิอุตสาหกรรม สิ่งทอ โดย Praiphol Koomsup (1975) Pornsawan Sornman (1981) และ Industrial Finance Corporation(1980) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก โดย Industrial Finance Corporation (1982) เลิศศักดิ์ อนันต์พิริยะกุล (2528) และ สุนี กุลตระกูลดี (2532) อุตสาหกรรมรถยนต์ โดย Somsek Kongkalei (1975) และ Wuttipan Tawarangkoon (1984) อุตสาหกรรมที่ขนานมันและน้ำมันพืชโดย อัญชลี พงษ์สุข (2531) และการศึกษาในอุตสาหกรรมกระดาษพิมพ์ ของ นิตยา แก้วนพรัตน์ (2531)

จากงานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับการวัดอัตราการค้าคุ่มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทยสามารถนำมาสรุปเพื่อชี้ให้เห็น วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขต/วิธีการศึกษา และผลการศึกษา ได้ดังตารางข้างล่าง

¹⁸ Sunee Budsayavith, "Thailand's Comparative Advantage 1975 and 1985," A Thesis of Doctor Philosophy of Australian National University, 1995.

ผู้ศึกษา	วัตถุประสงค์	ขอบเขต	ผลการศึกษา
ไตรรงค์(1970)	วัตถุประสงค์การคุ้มครอง อุตสาหกรรม	23 อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครอง สูงคือการผลิตสินค้าเพื่อการ บริโภค และสินค้าชั้นกลาง แต่มี การกีดกันการผลิตสินค้าทุน
ณรงค์ชัย (1973)	วัตถุประสงค์ของการคุ้มครองต่อ การเจริญเติบโตของ อุตสาหกรรม	58 อุตสาหกรรม	นโยบายของรัฐมีความโน้มเอียง ที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรม ทดแทนการนำเข้าแต่กีดกัน อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก
ชวีชัย(1973)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การส่งเสริมการลงทุนกับการ คุ้มครองอุตสาหกรรม	การวัตถุประสงค์การคุ้ม ครองในปี 2512	อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครอง สูงส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
ณรงค์ชัย (1975)	วัตถุประสงค์การคุ้มครองในปี 2513-2517	-ระบบภาษีอากร -นโยบายส่งเสริม การลงทุน -ข้อจำกัดและการ ควบคุมทางการค้า และอุตสาหกรรม -การช่วยเหลือทาง ด้านสินเชื่อ	การคุ้มครองในปี 2517 มีค่า มากกว่าการคุ้มครองในปี 2513. ทั้งในรูป NRP และ ERP
ไพโรจน์ (1975)	สำรวจการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง การคุ้มครอง อุตสาหกรรม	วัตถุประสงค์การ คุ้มครองในปี 2507- 2517	- อุตสาหกรรมส่งออกมีค่าต่ำ หรือถึงกับติดลบ - อุตสาหกรรมแข่งขันกับการนำ เข้าได้รับการคุ้มครองสูง - ERP ของปี 2517 มากกว่าปี 2507และ2514
ไพฑูรย์(1975)	ศึกษาการแทรกแซงของ รัฐบาลต่อการจัดสรร ทรัพยากร	อัตราการคุ้มครองปี 2514	อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทน การนำเข้ามีค่า ERP มากกว่า อุตสาหกรรมอื่นๆ

ผู้ศึกษา	วัตถุประสงค์	ขอบเขต	ผลการศึกษา
บุบผา(2522)	การเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษี และนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่อโครงสร้างการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย	อัตราการค้ารวมประจำปี 2518	มาตรการภาษีและการส่งเสริมอุตสาหกรรมจะให้ผลทางด้านการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศมากกว่าอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าและอุตสาหกรรมส่งออก
ณรงค์ชัย+ IFCT(2523)	รายงานภาวะอุตสาหกรรมในประเทศไทย	อัตราการค้ารวมประจำปี 2522	-อุตสาหกรรมส่งออกเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองต่ำ -การให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ส่งออกเพิ่มขึ้นไม่ได้สร้างแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้น
ณรงค์ชัย + ศิริกุล(2523)	เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างอุตสาหกรรม	- 92 อุตสาหกรรม - ปี 2514, 2517, 2522	อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูงคือ อุตสาหกรรมหมวดสินค้าอุปโภคบริโภคทั้งประเภทใช้สิ้นเปลืองและคงทน และอุปกรณ์ในการขนส่ง
ชัยพฤกษ์ (2523)	ศึกษาโครงสร้างของการส่งเสริมอุตสาหกรรม	อัตราการค้ารวมประจำปี 2507-2517	นโยบายการส่งเสริมการส่งออกมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของอัตราการค้ารวมค่อนข้างน้อยมาก
ชวนชัย+ สุพจน์+ สรยุทธ์ (1984)	ศึกษามาตรการและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐต่อภาคเกษตรเหมืองแร่และอุตสาหกรรม	-สินค้าประเภทนำเข้า -สินค้าประเภทส่งออก -ประเภทสินค้าที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศ -ประเภทอื่นๆ	นโยบายของรัฐให้ความคุ้มครองภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเหมืองแร่และภาคเกษตร

ผู้ศึกษา	วัตถุประสงค์	ขอบเขต	ผลการศึกษา
ดาว + สมศักดิ์+ สุพจน์ (2528)	ประเมินนโยบายการคลังต่อ การคุ้มครองอุตสาหกรรม	ปี 2525 จำนวน 93 อุตสาหกรรม	-อุตสาหกรรมแข่งขันกับการนำ เข้าได้รับการคุ้มครองมากกว่า อุตสาหกรรมส่งออก -มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจาก ภาคที่ได้รับการคุ้มครองน้อยไป สู่ภาคที่มีการคุ้มครองมาก เฉพาะอุตสาหกรรมที่มีการใช้ ทรัพยากรประเภทเดียวกัน
สันติ+ ฉลองภพ (1987)	เปรียบเทียบการคำนวณ อัตราการคุ้มครองโดยใช้ CGEและวิธีการของ Balassa และ Corden	54 อุตสาหกรรม	พบว่าอัตราการคุ้มครองที่ คำนวณได้มีความแตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ยกเลิกข้อ สมมติเกี่ยวกับการทดแทนกัน ของสินค้า
ไพฑูริย์+ ราเชนทร์ +ณัฐพงศ์ (1989)	ศึกษาการเปลี่ยนแปลงอัตรา การคุ้มครองอันเนื่องมาจาก การเปลี่ยนแปลงมาตรการ ภาษีและมาตรการต่างๆที่มี ผลต่อการคุ้มครอง อุตสาหกรรม	ปี 2524 2527 2530	การเพิ่มขึ้นของภาษีมีผลต่อการ เพิ่มขึ้นของอัตราการคุ้มครอง
สุณี(1995)	วัดความได้เปรียบโดยเปรียบ เทียบของภาคอุตสาหกรรม	ปี 2518 และ 2528	นโยบายของรัฐให้ประโยชน์ต่อ อุตสาหกรรมแข่งขันกับการนำ เข้าแต่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อ อุตสาหกรรมส่งออก

การศึกษาอัตราการคุ้มครองในประเทศไทยตั้งแต่ผลงานชิ้นแรกจนถึงในขณะนี้รวมแล้วเกือบ 3 ทศวรรษ ถือว่าเป็นการศึกษาที่ได้รับความสนใจและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งของแรงจูงใจในการศึกษามาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของภาคีอุตสาหกรรมในประเทศไทย เพื่อทราบภาวะเศรษฐกิจและสนองตอบนโยบายของรัฐ การเปลี่ยนแปลงในแต่ละครั้งได้สร้างความสนใจให้กับบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการทราบถึงทิศทางของอัตราการคุ้มครองของประเทศว่ามีความแตกต่างจากช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรมใด การเปลี่ยนแปลงนั้นมีผลต่อรูปแบบของการจัดสรรทรัพยากรภายในประเทศไปในทิศทางใด อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะมีการพัฒนาอุตสาหกรรมมากกว่า 3 ทศวรรษ เริ่มต้นจากพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการแข่งขันกับการนำเข้ามาเป็นนโยบายส่งเสริมการส่งออกก็ตาม ไม่ว่ารัฐจะเพิ่มมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ อาทิ การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) หรือการให้สิทธิในอัตราต่ำกว่าอุตสาหกรรมที่รัฐต้องการให้การสนับสนุนก็ตาม ณ เวลานั้น ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ารูปแบบของการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศมิได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ อุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูง ในขณะที่อุตสาหกรรมการส่งออกเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองในระดับต่ำเช่นเดิม ทั้งนี้อาจเกิดจากการปรับเปลี่ยนภาษีในแต่ละครั้งเป็นการปรับลดทั้งโครงสร้างด้วยสัดส่วนเดียวกัน เป็นเหตุให้ลำดับของอัตราการคุ้มครองที่คำนวณได้มีความแตกต่างกันไม่มาก

นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีแล้ว มาตรการส่งเสริมการลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันให้เกิดการศึกษาในเรื่องของอัตราการคุ้มครอง จากการศึกษาในหลายๆครั้งพบว่าโดยรวมแล้วมาตรการส่งเสริมการลงทุนไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในอัตราการคุ้มครองแต่มาตรการนี้เป็นมาตรการที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย